

رضا توکلی در گفت و گو با «صبا»:

ساخت سریال‌های ماورایی کار هر کسی نیست

شهربانو جمعه‌پور

گفت و گو

رضا توکلی تاکنون در کارهای متنوع سینمایی و تلویزیونی حضور داشته است. از جمله سریال‌هایی که او در آن‌ها بازی کرده می‌توان به «مردان آنجلس»، «سفر سبز»، «زیرزمین»، «کیمیا»، «افسانه هزار پایان»، «سر دلبران»، «چهار چرخ»، «عملیات ۱۲۵»، «خسته‌دلان»، «پنجمین خورشید» و... اشاره کرد. «او یک فرشته بود» نیز از جمله سریال‌هایی است که توکلی در آن ایفای نقش کرده است. او در این مجموعه ماورایی، نقش یک روحانی را ایفا می‌کند که شخصیت اول سریال را در غلبه بر وسوسه‌های شیطانی یاری می‌دهد. سریال «او یک فرشته بود» از آی فیلم ۲ هم بازپخش شد و اقبال خوبی از آن شد. بررسی این جذابیت، بهانه‌ای شد تا با این بازیگر تماس بگیریم و گفت‌وگویی با او ترتیب دادیم که در ادامه می‌خوانید.

خودتان چقدر به ژانر ماورایی علاقه دارید؟

به‌طور کلی ژانر ماورایی در سراسر دنیا مورد استقبال زیادی واقع شده است و یکی از بی‌نظیرترین ژانرهای سینمایی به شمار می‌رود اما متأسفانه می‌بینیم که کارهای زیادی در این قالب در ایران ساخته نمی‌شود. دلیلش را نمی‌دانم که چرا در ژانر ماورایی در کشورمان کار زیادی ساخته نمی‌شود اما اعتقاد من این است که ما به این نوع از کارها نیاز داریم. از سوی دیگر، این ژانر دارای ظرفیت‌های زیادی است و در قالب آن می‌توانیم حرف‌هایمان را به مخاطبان بزنیم.

به نظرتان این ژانر در ایران هم به اندازه کشورهای دیگر جذابیت دارد؟

نگاهی گذرا به سریال‌هایی که در این ژانر ساخته شده‌اند نشان می‌دهد که چقدر این مجموعه‌ها در داخل ایران بیننده دارند. به‌طور کلی، استقبال زیادی از این ژانر می‌شود و به نظر من خوب است که بیشتر در این عرصه سریال بسازیم. موضوع مهم این است که ژانر مورد بحث ظرفیت بالایی دارد. ما تلاش زیادی می‌کنیم تا به انحای مختلف پیامان را به مخاطب القا کنیم. چقدر خوب است که از این ژانر بیشتر بهره بگیریم و در قالب آن حرف‌هایمان را بزنیم.

نظرتان درباره سریال «او یک فرشته بود» چیست؟

این سریال اولین مجموعه‌ای است که در ژانر ماورایی ساخته شد و سپس کارهای اندک دیگری هم در این عرصه تولید شدند. این سریال بینندگان زیادی را به سوی خودش جلب کرد و بسیار مورد استقبال قرار گرفت. سال‌ها از زمان پخش آن می‌گذرد اما همچنان در داخل و خارج کشور پخش می‌شود و بیننده دارد. به‌طور کلی، تصور می‌کنم این سریال خیلی موفق بود و توانست با بینندگان ارتباط برقرار کند.

به نظرتان قصه این سریال چقدر باورپذیر بود؟

همان‌طور که می‌دانید این سریال در ژانر ماورایی ساخته شد و به مسائل نفسانی، شیطان و دنیای بعد از مرگ می‌پرداخت. به همین دلیل باورپذیر کردنش کار آسانی نبود اما شواهد نشان می‌دهد که مخاطب این سریال را باور کرد. حتی برخی از افراد که سر صحنه می‌آمدند واقعا کسی را که در نقش شیطان بازی می‌کرد با همین عنوان می‌شناختند و می‌گفتند که شیطان آمد. این موضوع خیلی مهم است زیرا ما سال‌های سال تلاش می‌کنیم تا حرف‌هایی را در قالب سخنرانی و برنامه‌های مختلف به مخاطب منتقل کنیم که گاهی اوقات موفق هم نمی‌شویم اما در قالب این سریال توانستیم حجم زیادی از پیام‌ها را به بینندگان القا کنیم. سوالی که پیش می‌آید این است که چرا ساخت سریال در این ژانر ادامه نیافت و تولید در این زمینه به حال خودش رها شد.

درباره حال و هوای سریال‌های مناسبتی به‌ویژه آثاری که برای ماه رمضان ساخته می‌شود، برآیمان بگویید.

واقعیت این است که در گذشته سریال‌های ماه رمضان حال و هوای دیگری داشتند. مردم براساس عادت در این ماه پای تلویزیون می‌نشستند و انتظار داشتند که کارهای شاخص و خوبی ببینند. به‌ویژه این که در این ماه مخاطبان برای دریافت پیام‌های معنوی و ماورایی

یادداشت

«ایران پرس» انعکاس دهنده تصویر حقیقی از ایران

عماد رضایی

با پیروزی ارتش متفقین در جنگ جهانی دوم که منجر به ظهور دو بلوک غرب و شرق تحت زعامت ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی شد، رسانه‌های تصویری به‌ویژه از سوی سران کاخ سفید دارای جایگاهی فوق‌استراتژیک شدند.

روزگاری نه‌چندان دور شبکه تلویزیونی C.N.N نماد رکن چهارم دموکراسی در جهان لیبرال دموکراسی به حساب می‌آمد. تصویرسازی دشمن‌گونه و حقارت‌بار که همراه با ضعف شدید اقتصادی، خشونت اجتماعی و از همه مهم‌تر عقب‌افتادگی سیاسی از کشورهای مخالف آمریکا به‌خصوص اتحاد جماهیر شوروی به‌عنوان ابرقدرت شرقی همواره از سوی مقامات کاخ سفید از بهترین تاکتیک‌های جنگ رسانه‌ای با چاشنی بزرگ‌نمایی قدرت نظامی در راستای تحریک احساسات مردم آمریکا و ایجاد نفرت عمومی از رقبایشان بود.

با سقوط اتحاد جماهیر شوروی و فرو ریختن دیوار برلین که منجر به اضمحلال اندیشه کمونیسم در جهان شد، ایالات متحده همان استراتژی قدیمی را این بار برای کشورهای مسلمان و به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران که ماهیتی ضدامپریالیستی انقلابش را به‌وجود آورده بود، به کار گرفت.

مشهورترین رسانه‌های تصویری آمریکایی و اروپایی که عمدتاً در اختیار روپرت مورداک، صهیونیست میلیاردر بودند با حربه نقض حقوق بشر، پمپاژ شبانه‌روزی از فضای تصویری سیاه و تاریک ایران را در دستور کار خود قرار دادند.

افتتاح خبرگزاری تصویری بین‌المللی «ایران پرس» که چندی پیش به ابتکار معاونت برون‌مرزی صداوسیما رخ داد، اگر چه دیر هنگام ولی به‌خوبی می‌تواند نویدبخش ارسال سیگنال‌هایی حقیقی از ملت ایران به جوامع بین‌المللی و خصوصاً غربی باشد. از فرهنگ غنی و والای ملت ایران که زاینده تمدن چند هزارساله مام میهن است تا امیدبخشی به جبهه مقاومتی که جمهوری اسلامی ایران را پناهگاه و مأمن مستضعفان جهان به حساب می‌آورد.

شکستن انحصار رسانه‌های تصویری غربی از چنان اهمیتی برخوردار بود که عباس محمدنژاد؛ مدیرعامل خبرگزاری «ایران پرس» به آن پیردازد؛ رشد فناوری کمک کرد که خبرگزاری‌ها با سرعت و کیفیت کار خود را پیش ببرند. سهم کشورهای مستقل از تولیدات خبری اندک است. در جهان انحصار رسانه‌ای وجود دارد و بیشتر تولیدات خبری از سوی کشورهای انگلیس و آمریکا است. آن‌ها روندی دارند که در بحث تصاویر خبری بسیار برنج است چون مفهوم مورد نظر خود را القا می‌کنند. با توجه به هزینه‌های گران، بودجه ابتدایی کفاف نمی‌داد اما کار خود را ادامه دادیم. بیشتر کارمان را در جنگ روایت‌ها مؤثر می‌دانم.

او بیان کرد: ما از افرادی که به جمهوری اسلامی علاقه‌مند هستند دعوت کردیم به ما کمک کنند، ۷۳ خبرنگار آزاد در ۲۳ کشور آماده هستند تا کمک کنند. همچنین در کشور هم در ۲۷ استان و ۲۷ شهر خبرنگاران آماده هستند؛ البته برای جلوگیری از کار موازی از تولیدات شبکه‌های خبری سازمان هم کمک می‌گیریم. اگر زیرساخت‌های لازم سریع‌تر فراهم شود تصویری در اختیار خبرگزاری‌ها قرار می‌گیرد و هم‌اکنون برخی از خبرگزاری‌های رسمی آماده دریافت هستند.

با چنین شرایطی افق پیش‌روی ایران در ارسال تصاویر واقعی و حقیقی به جهان پیرامونی و خنثی‌سازی روند سیاه‌نمایی رسانه‌های غربی می‌تواند بسیار روشن باشد اگر برنامه‌های طراحی شده برای کارکرد هر چه مطلوب‌تر «ایران پرس» با همان کیفیت مد نظر اجرا و عملیاتی شود که صد البته نیازمند حمایت دستگاه‌های فرهنگی کشور است و امید است این مهم با قدرت و قوت پیگیری شود.

آمادگی زیادی دارند. به همین دلیل، در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ زمانی که سریال‌ها پخش می‌شد، خیابان‌ها خلوت بود، زیرا مردم این ژانرها را دوست داشتند. اما الان سریال‌هایی ساخته می‌شود که خیلی معمولی هستند و به تلخی‌های زندگی روزمره می‌پردازند. به نظر من باید به بررسی این موضوع بپردازیم که چرا در حال حاضر میزان بینندگان سریال‌های ماه رمضان نسبت به قبل کمتر شده است. وقتی می‌بینیم سریال‌هایی که قبلاً ساخته می‌شد موفق‌تر بود و بینندگان بیشتری داشت، باید به سمت ساخت همین نوع آثار برویم. در واقع باید کارهایی بسازیم که مخاطب می‌خواهد و مطابق سلیقه اوست.

خاطره جالبی از سریال «او یک فرشته بود» دارید؟

معمولاً خاطرات ما بیشتر به واکنش مخاطبان برمی‌گردد. به‌طور مثال، یک بار در لندن یک نفر به من گفت که شما این سریال را بازی کرده‌اید و حالا بچه‌های من شما را به‌عنوان عمو مهربان می‌شناسند. این نوع از واکنش‌ها نشان می‌دهد که تا چه اندازه این سریال باورپذیر بوده است. به نظر من دوره سریال‌های معمولی که به مسائل پیش‌پافتاده و غم‌انگیز می‌پردازند، گذشته است. امروزه مخاطب به مسائل ماورایی علاقه نشان می‌دهد و ما هم باید به این مسائل بپردازیم.

ساخت سریال‌های ماورایی چه جذابیت‌ها و احياناً سختی‌هایی دارند؟

تولید این نوع از کارها را هر کسی نمی‌تواند انجام دهد. باید افرادی دست‌اندر کار باشند که بتوانند از عهده کار برآیند. سریال ماورایی ساختن کار هر کسی نیست و به همین دلیل، افراد اندکی سراغ این کارها می‌روند. یکی از سختی‌هایی تولید سریال در این ژانر این است که باورپذیر کردن اثر دشوار است. در حال حاضر، تیمی که او یک فرشته بود را ساخت می‌تواند دوباره هم از این نوع کارها بسازد اما نیاز به کمک دارد.

نقاط قوت این سریال چه بود؟

او یک فرشته بود سریالی است که برای ساختن زحمت زیادی کشیده شد و تیمی حرفه‌ای دست‌اندر کار این مجموعه بودند. این سریال براساس روایات و آیات قرآنی ساخته شد، به همین دلیل در آن زمان بسیار اثرگذار بود. در حال حاضر نیز این سریال از شبکه‌های مختلف بازپخش می‌شود و همچنان بیننده دارد. در این مجموعه می‌بینیم که زندگی در یک شرایط خاصی جریان می‌یابد و مردم با برداشت‌های جدیدی از زندگی و دنیای پس از مرگ آشنا می‌شوند که برایشان جذابیت دارد.

الان مشغول چه کاری هستید؟

در حال حاضر، کارهایی به من پیشنهاد می‌شود اما خیلی خوب نیستند و نمی‌خواهم در آن‌ها بازی کنم. برای این که یک کار را انتخاب کنم در وهله اول فیلمنامه برایم مهم است. باید قصه‌ای باشد که ارزش بازی کردن داشته باشد. از طرف دیگر، باید جایگاه هنری خودم حفظ شود. در حال حاضر مشغول کاری نیستم. قرار است بروم به یک جوان در حوالی کاشان کمک کنم تا یک مستند بسازد. البته این کارها برایم جنبه مالی ندارند. به‌طور کلی، اوضاع ما هنرمندان به لحاظ مالی خوب نیست.